

Till
TCO
Mikael Dubois/Karin Pilsäter

Remiss

Datum
2022-04-21

Vår referens/våra referenser
Ossian Wennström

Ett förbättrat trygghetssystem för företagare – enklare och mer förutsägbart, SOU 2021:98

Utredningen [Ett förbättrat trygghetssystem för företagare, SOU 2021:98](#), har haft i uppdrag att utreda hur sjukpenninggrundande inkomst ska fastställas för företagare.

Unionen har återkommande påtalat orimligheten i det bristfälliga ekonomiska skyddet och de oklara förutsättningar som idag gäller för bland annat företagare och kombinatörer på svensk arbetsmarknad. Företagares trygghet skiljer sig markant från den trygghet som gäller för alla andra som jobbar och bidrar till vårt gemensamma samhälle. För Unionen är det centralt att socialförsäkringen ska ge ett rimligt skydd mot inkomstbortfall och att detta skydd ska gälla alla som arbetar, även företagare och kombinatörer. Alla som betalar in till systemet bör också kunna få något ut av det.

Unionen anser att förslagen i utredningen Ett förbättrat trygghetssystem för företagare, SOU 2021:98, är en bra utgångspunkt i det viktiga arbetet med att fortsatt förbättra företagares trygghet. I skrivande stund pågår dock en annan utredning, [Ett trygghetssystem för alla - översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst](#). Den senare utredningen har bland annat uppgift att utreda historisk sjukpenninggrundande inkomst. Det är bra att detta arbete sker i huvudsak parallellt. Unionen anser att det är angeläget att resultaten av denna utredning beaktas innan beslut om företagares villkor fattas.

I det följande redogörs för Unionens ställningstaganden och synpunkter till valda delar av utredningens förslag.

Förslag om vad som ska ligga till grund för den sjukpenninggrundande inkomsten

Utredningen föreslår att sjukpenninggrundande inkomst för företagare med inkomst av aktiv näringsverksamhet som huvudregel ska baseras på historiska uppgifter i form av beslut om slutlig skatt. Beräkningsunderlaget för den sjukpenninggrundande inkomsten ska enligt förslaget beräknas på det underlag som ger högsta resultat av följande två:

1. den inkomst från verksamheten som framgår av senaste beslutet om slutlig skatt, eller
2. som ett genomsnitt av de tre högsta inkomsterna under fem år enligt beslut om slutlig skatt (räknat från och med det senaste beslutet slutlig skatt).

Den försäkrade ska enligt förslaget ha rätt att som alternativ till ovanstående huvudregeln begära att beräkningsunderlaget för den sjukpenninggrundande inkomsten istället ska beräknas utifrån inkomsten av aktiv näringsverksamhet enligt senaste beslutet om slutlig skatt kompletterat med underlag avseende tid därefter.

Utredningen föreslår vidare att Försäkringskassan alltid ska besluta om den högsta sjukpenninggrundande inkomsten enligt huvudregeln eller alternativregeln.

Unionen konstaterar att det idag finns stora problem med metoden att utgå från förväntad framtida inkomst när sjukpenninggrundande inkomst ska fastställas för företagare. Metoden fungerar visserligen bra för de flesta anställda, men sämre för företagare. För företagare och kombinatorer kan den framtida inkomsten vara oklar eller helt okänd, vilket gör fastställandet både svårt och osäkert. Konsekvensen blir att företagare och kombinatorer alltför ofta blir utan eller får ett bristfälligt ekonomiskt skydd. Därför anser Unionen att det bra att utredningen lämnar förslag på en modell där man också kan beakta vad företagare har tjänat historiskt. En modell där historisk inkomst beaktas kan minska risken att företagare ramlar mellan stolarna i situationer där framtida inkomst inte går att förutsäga fullt ut samt innebär ökade möjligheter till förenkling genom automatisering.

Unionen anser vidare att det är en fördel att som huvudregel basera den sjukpenninggrundande inkomsten på beslut om slutlig skatt eftersom det därigenom finns en tydligare koppling mellan vad som ligger till grund för ersättning och vad som utgör underlag för uttag av sjukförsäkringsavgift. Sjukförsäkringen blir på så vis både mer logisk och försäkringsmässig.

Unionen ser också positivt på förslaget om införandet av en alternativregel som innebär en möjlighet för företagare att begära att den sjukpenninggrundande inkomsten i stället ska baseras på en bedömning av den förväntade framtida inkomsten i företaget. Förslaget innebär att det i så fall är upp till företagaren själv att inkomma med eventuella kompletterande underlag. Unionen anser att detta är rimligt.

Förslag om ändrade regler för karens

Utredningen föreslår att den grundläggande karensen för företagare ska vara en dag (idag gäller sju dagar).

Utredningen förslår vidare att sjukförsäkringsavgiften för grundkarensen om en dag höjs från nuvarande 3,64 procent till 3,76 procent (fastställs i socialförsäkringsbalansen).

Utredningen föreslår samtidigt att det ska vara möjligt att välja en annan karenstid på 7, 14, 30, 60 eller 90 dagar, men då med lägre sjukförsäkringsavgift (som fastställs av Försäkringskassan).

Unionen tillstyrker utredningens förslag om att det förvalda antalet karensdagar ändras från sju till en dag. Dagens sju dagar är att betrakta som en orimligt hög självrisk. Till saken hör också att många företagare idag inte känner till att den förvalda karenstiden är så pass lång som sju dagar.

Unionen tycker vidare att det är bra att systemet för karens inrymmer en möjlighet för företagare att välja annan längre karenstid. Unionen anser att en möjlighet att välja längre karenstid förutsätter att den kostnadsminskning (i termer av lägre sjukförsäkringsavgift) som följer av ett val av längre karenstid bör vara större än vad den är idag för att valbarheten ska kunna motiveras. Unionen konstaterar dock att utredningen enbart har valt att definiera avgiften i samband med grundkarensen om en dag. Av detta följer att avgiftens storlek i samband med ett annat längre val, precis som idag, kommer att beräknas och fastställs av Försäkringskassan.

Unionen anser att ett system med valbart antal karensdagar också förutsätter att företagare på ett relativt lättfattligt sätt kan få tillgång till information som gör att de, om de önskar längre karenstid, har möjlighet att göra ett upplyst val. Det måste på ett rimligt sätt gå att sätta den kostnadsminskning som ett val av fler dagar motsvarar i relation till graden av minskat försäkringsskydd.

Unionen delar utredningens uppfattning att reglerna bör utvärderas ett par år efter ett ikraftträdande.

Förslag om en översyn av reglerna om karens och sjuklön för egenföretagare och för företagare som är anställda i sitt eget aktiebolag

Utredning lyfter särskilt att det vore eftersträfvansvärt att ha regler som så långt som möjligt är neutrala mellan olika företagsformer och att detta bör utredas. Viktiga skillnader finns avseende utformningen av karensen, men även när det gäller möjligheterna att erhålla ersättning från Försäkringskassan fram till och med dag 14 (sjuklöneperioden). Kort sammanfattat bekostar anställda i eget aktiebolag idag sina egna sjuklönekostnader (via bolaget).

Unionen delar utredningens uppfattning om att ökad regellighet är eftersträvansvärd när det gäller olika företagsformer. Frågan är också om den höga självrisk som anställda i eget aktiebolag betalar är rimlig givet storleken på den sjukförsäkringsavgift som de betalar.

Förslag att överväga om att de regler som gällt under pandemin avseende vilka åtgärder som får företas i ett företag utan att rätten till a-kassa går förlorad permanentas

Utredningen föreslår att Regeringen bör överväga om att de regler som gällt under pandemin avseende vilka åtgärder som får företas i ett företag utan att rätten till a-kassa går förlorad permanentas.

Unionen välkomnar förslaget om att det bör övervägas om den tillfälliga utökningen av vilka åtgärder som får vidtas under tid då företaget är vilande görs permanenta.

Unionen uppfattar det som att det även föreslås att de tillfälliga reglerna som gällt under pandemin, och som innebär att företag kan läggas vilande med arbetslöshetsersättning ett obegränsat antal gånger, görs permanenta. Unionen är visserligen positiva till att möjligheterna att lägga företaget vilande lättas upp i syfte att öka tryggheten för företagare. Unionen vill samtidigt betona vikten av välavvägda formuleringar så att det säkerställs att arbetslöshetsersättning inte heller fortsättningsvis ska kunna användas som inkomstutfyllnad till företag som inte är ekonomiskt bärkraftiga.

Förslag om att inkomstunderlaget i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen bör samordnas

Utredningen föreslår att beräkningen av inkomstunderlaget i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen bör samordnas.

Unionen har inga invändningar mot utredningens förslag, det är rimligt att se över regelverken så att sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen inte innehåller omotiverade skillnader.

Förslag om att överväga om huruvida Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar ska vara tillgängliga för inskrivna med företag

Utredningen föreslår att det bör övervägas om Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar ska vara tillgängliga även för inskrivna personer med företag.

Unionen anser att det vore önskvärt att inskrivna hos Arbetsförmedlingen med ett vilande företag i vissa situationer ska kunna delta i arbetsmarknadsutbildning.

Förslag om att för friskvårdbidrag bör ses över

Utredningen föreslår att Reglerna om exempelvis friskvårdbidrag bör ses över så även egenföretagare ges rätt till avdrag för friskvård m. m.

Unionen delar utredningens uppfattning.

Förslag om att se över tillämpning och regelverk avseende företagares partiella sjukskrivning och rehabilitering

Utredningen föreslår att tillämpning och regelverk avseende företagares partiella sjukskrivning och rehabilitering bör ses över i syfte att underlätta och stödja företagare i rehabiliteringsprocessen.

Unionen delar utredningens uppfattning. Mer behöver göras för att förenkla och förtydliga processen för företagares rehabilitering och möjligheten till partiell sjukskrivning. Lagstiftningen bygger på samarbetsprocesser och förutsätter att det finns någon som tar ett arbetsgivaransvar.

Förslag om uppdrag att ta fram anpassade informationsinsatser

Utredningen föreslår att Försäkringskassan, Tillväxtverket och Skatteverket bör få i uppdrag att ta fram anpassade informationsinsatser som kan ge stöd och vägledning när det gäller regler och allmänna villkor i socialförsäkringssystemet som rör företagare.

Unionen delar utredningens uppfattning.

Martin Linder, Förbundsordförande, Unionen